

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

від «23» липня 2025 року

Здобувачка ступеня доктора філософії Антоніна БУЛИНА, 1983 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2007 році ДВНЗ «Ужгородський національний університет», факультет іноземної філології за спеціальністю «Мова та література (англійська)» та отримала кваліфікацію «Магістр філології, викладач англійської мови та світової літератури», працює заступницею начальниці відділу міжнародних зв'язків в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» МОН України, м. Ужгород, виконала акредитовану освітньо-наукову програму – 035 Філологія.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 61.051.179 (ID9204), утворена наказом ректора Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород з метою присудження ступеня доктора філософії № 327/01-04 від 08 травня 2025, у складі:

Голови разової Оксана ТИХОВСЬКА, доктор філологічних наук, спеціалізованої вченої професор, професорка кафедри української ради – літератури філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рецензента – Тетяна ЛЯХ, кандидат філологічних наук, доцент, доцентка кафедри міжнародних комунікацій факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Офіційних опонентів – Ольга БАШКИРОВА, доктор філологічних наук, доцентка кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Алла МАРЧИШИНА, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри англійської мови факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка МОН України

Денис ЧИК, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов і методик їх навчання гуманітарно-технологічного факультету Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Департаменту освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації

На засіданні «23» липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» Антоніні БУЛИНІ на підставі публічного захисту дисертації «Квір-дискурс у прозі Зої Геллер та Джоанн Гарріс» за спеціальністю 035 «Філологія».

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород.

Науковий керівник – Іван ЗИМОМРЯ, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису з дотриманням чинних вимог згідно пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведеного Антоніною БУЛИНОЮ дослідження, метою якого було вивчення художньо-естетичного втілення квір-дискурсу у романах «Що ж вона собі думала?: Нотатки про скандал», «Сповнені віри» Зої Геллер і «Джентельмени та гравці», «Інший клас» Джоанн Гарріс у контексті метамодерністського виміру. Здобувачка має 18 наукових публікацій за темою дисертації: 16 одноосібних наукових праць, із них: 4 – у фахових виданнях України, 1 – в українському періодичному виданні, 3 – в іноземному періодичному виданні, 8 – у збірниках

матеріалів міжнародних наукових конференцій; та 2 у співавторстві: 1 – розділ у іноземній колективній монографії, 1 – стаття у збірнику матеріалів міжнародної наукової конференції, що повністю відповідає вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами):

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Літак А. М. Відчуження у британському жіночому романі початку ХХІ століття. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. 2019. Вип. 9. Т. 2. С. 158–163.
2. Літак А. М. До питання фокалізації та її особливостей у романі «Нотатки про скандал Зої Геллер». *Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету*. Серія: Філологія. Одеса. 2019. Вип. 40. Т. 3. С. 16–21.
3. Bulyna A. Reality and Identity in Zoe Heller's Novel «What Was She Thinking?: Notes on a Scandal». *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: ВД «Гельветика». 2023. Вип. 64. Т. 1. С. 234–239.
4. Булина А. М. Щоденник як спосіб оприявлення квір-досвіду. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Одеса: ВД «Гельветика». 2024. Вип. 1 (25). С. 235–245.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Litak A. Women's Boundaries in «The English Governess at the Siamese Court» by Anna H. Leonowens. *Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність. Матеріали Міжнародної наукової конференції, 24–25 травня, 2019 р.* Дніпро: СПД «Охотнік», 2019. С. 208–209.
2. Літак А. Крістін де Пізан та прототип жінки доби пост-постмодернізму. *Філологія початку ХХІ сторіччя: традиції та новаторство: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 14–15 червня, 2019 р.* Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2019. С. 58–64
3. Litak A. Pure Versus Mass Literature in the Early 21st Century. *Fundamental and Applied Researches: Contemporary Scientific and Practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects*, June 27, 2019. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson – Kryvyj Rih: Posvit, 2019. P. 207–209.

4. Bulyna A. Literature and Alienation. *Філологія та лінгвістика у сучасному світі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. С. 182–186.
5. Melehanych H., Bulyna A. Literature and Politics in the Context of Democratic Transformations in Independent Ukraine. The Conference «Language and Politics. Between Linguistics and Political Science VI». Proceedings of the 6th Annual International Scientific Conference. Faculty of Applied Languages, University of Economics, Bratislava, September 17, 2020. P. 278–289.
(Здобувачці (Булина А. М.) належить провідна роль в розробці ідеї роботи, зборі даних, їхній систематизації, інтерпретації, підготовці публікації, 50 %; Мелеганіч Г. І. – розробка концепції дослідження, формування мети роботи, збір, аналіз та узагальнення даних, написання частини тексту статті, 50%.)
6. Bulyna A. The Depiction of the Mass Media in «Notes on a Scandal» by Zoe Heller. *Media and Digital Literacy in Language Education. 6th International Virtual Symposium Proceedings*, 18–19 September, 2020. Bălți: S. n. Tipogr. «Indigou Colour», 2020. P. 13–22.
7. Булина А. М. Теоретичні виміри протомодернізму в сучасній британській прозі. *Матеріали щорічної підсумкової конференції професорсько-викладацького складу факультету іноземної філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*, Ужгород, 23 лютого 2021 р. Ужгород: поліграфцентр «Ліра», 2021. С. 19–24.
8. Bulyna A. Addressing Student Identity within Marginalization Institutions (based on the novels by Joanne Harris). *Empowering English Language Educators through Action Research. 7th Virtual International Spring Symposium Proceedings*, March 26–27, 2021. P. 64–77.
9. Булина А. До осмислення виміру феноменологічного. *Актуальні проблеми викладання освітніх компонент соціально-гуманітарного спрямування у вищій школі [Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, Херсон, 15–16 червня 2023 р. Херсон: Херсонська державна морська академія, 2023. С. 143–149.*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Літак А. Жіноче відчуження у романі «Сповнені віри» Зої Геллер. *Вісник Маріупольського Державного Університету. Серія: Філологія*. Маріуполь: МДУ, 2019. Вип. 20. С. 106–114.
2. Litak A., Zymomyra I. Studying Women's Studying Prose in the Paradigm of Post-postmodernism. *Advanced Trends of the Modern Development of Philology in*

European Countries: Collective Monograph. Riga: Izdevnieciba Baltija Publishing, 2019. P. 116–135.

(Здобувачці (Булина А. М.) належить провідна роль в формулюванні мети, зборі матеріалів, опрацюванні результатів дослідження, їхньої систематизації, інтерпретації та підготовці публікації, 50%;

Зимомря І. М. – загальне керівництво роботи, розробка дослідницької ідеї, збір та аналіз даних, редагування тексту статті, 50%.)

3. Bulyna A. The Representation of the Female Protagonist in Joanne Harris's Novel «Gentlemen and Players». *PNAP. Scientific Journal of Polonia University*, Czestochowa, 2020. Vol. 39 (2). P. 34–42.

4. Bulyna A. The Portrayal of Diseases in the Novels of Zoe Heller and Joanne Harris. *Journal of Biomedical and Medical Sciences*. European University. Georgia, 2021. Vol. 1 (2). P. 36–47.

5. Bulyna A. Communicative Interaction in Zoe Heller's Novels «What Was She Thinking?: Notes on a Scandal» and «The Believers». *Scientific Bulletin, A series: Philology Fascicle*. Romania, 2022. Issue 31. P. 225–241.

У дискусії взяли участь голова, рецензент, офіційні опоненти, які висловили зауваження:

Оксана ТИХОВСЬКА, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», позитивно оцінила дисертаційну роботу, наголосивши на її відповідності вимогам сучасної науки, зазначила, що здобувачка послідовно проаналізувала проблематику та образну систему романів Зої Геллер та Джоанн Гарріс у розрізі квір-дискурсу. Підкреслила, що Антоніна Булина вправно оперує термінами метамодернізм, квірність, відчуження, гротеск, розглядає квірність у широкому контексті, як явище, що охоплює різні форми ненормативності, є маркером соціальної та культурної інакшості. Суттєві зауваження відсутні.

Тетяна ЛЯХ, кандидат філологічних наук, доцент, доцентка кафедри міжнародних комунікацій факультету туризму та міжнародних комунікацій ДВНЗ «Ужгородський національний університет», також позитивно оцінила презентовану дисертаційну роботу. Наголосила, що дослідження Антоніни Булини є вагомим вкладом у розуміння квір-дискурсу у прозі сучасних британських письменниць Зої Геллер та Джоанн Гарріс, який може стати підґрунтям для подальших міждисциплінарних студій. Звернула увагу на важливість осмислення взаємодії читача з текстами З. Геллер і Дж. Гарріс, що сприяє підвищенню обізнаності про квір-дискурс у сучасній літературі. Суттєвих

зауваг не було. Вважає, що слід було більш детально зупинитися на ознаках магічного реалізму в сучасній британській прозі, їхньому вияві в романах Дж. Гарріс; детальніше осмислити взаємодію ідей фемінізму, релігії та націоналізму в аналізованих художніх текстах. Зауваження носять рекомендаційний характер та не знижують наукової і практичної цінності представленого дослідження.

Ольга БАШКИРОВА, доктор філологічних наук, доцентка кафедри методики викладання української та іноземних мов і літератур Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, надала позитивну оцінку роботі та висловила окремі зауваження. Відзначила, що результати дисертаційного дослідження мають суттєву цінність для літературознавчого та культурологічного осмислення сучасної прози, зокрема роману як жанру. Наголосила, що вперше у вітчизняному літературознавстві квір-дискурс сучасної романістики проаналізовано в контексті метамодернізму – з урахуванням естетики гротеску, відчуження та відкритості тексту; визначено авторські стратегії деконструкції нормативної ідентичності та утвердження множинності форм людського буття в сучасній британській романістиці. Однак, зауважила, що варто було глибше осмислити проблему елітарної і масової літератури, їхньої взаємодії, міркування щодо соціальних стереотипів (зокрема, стигматипії «старих дів»), особливості розвитку жіночої журналістики у підрозділі 2.1., жанрову специфіку романів, категорію відчуження і її складники. Висловлені зауваження та побажання до роботи мають рекомендаційний характер і не знижують її значущості в контексті сучасних філологічних досліджень.

Алла МАРЧИШИНА, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри англійської мови факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка МОН України, також позитивно оцінила дисертаційну роботу. Відзначила, що дисертація Антоніни Булини – сміливий науковий проєкт, своєрідний дослідницький експеримент, і тому деякі твердження та висновки потребують тлумачень. Запропонувала окреслити критерії відбору творів для аналізу та обґрунтувати розуміння відчуження та гротеску як ключових складників квірності, уточнити, що саме мається на увазі під «нормативною ідентичністю». Рекомендувала приділити окрему увагу детальнішому тлумаченню самого поняття квірності та окреслити його роль у британській прозі метамодернізму. Вбачає потребу у додатковому теоретичному осмисленні меж підходу у визначенні квір-ідентичностей, оскільки у роботі згадується про квір-ідентичності, які охоплюють широкий спектр маргіналізованих груп – жінок, дітей, людей з

психічними чи фізичними обмеженнями, представників ЛГБТК+ спільноти, етнічних меншин, біженців тощо. Вважає за доцільне з'ясувати значення термінів «нова жіноча проза», «жіноча література», «жіноча проза», «чік-літ», «етична критика». Відзначила, що викладені зауваження є наслідком суб'єктивного враження від прочитання дисертації, мають дискусійний та рекомендаційний характер і жодним чином не впливають на наукову цінність представленого дослідження в контексті сучасної гуманітаристики.

Денис ЧИК, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов і методик їх навчання гуманітарно-технологічного факультету Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Департаменту освіти і науки Тернопільської обласної державної адміністрації, позитивно оцінив дисертаційну роботу. Наголосив, що дисертантка осмислила поняття квірності як багатомірне культурно-соціальне явище, що виходить за межі ЛГБТК+ контексту, й на цій основі здійснила міждисциплінарний аналіз квір-дискурсу у прозі З. Геллер і Дж. Гарріс. Звернув увагу на нові підходи до аналізу відчуження та гротеску як естетичних складників квір-досвіду, а також акцентував, що здобувачка встановила системність маргіналізації в аналізованих текстах, окреслила психотерапевтичний потенціал літератури і розглянула щоденникову форму як простір безпечного самовираження квір-ідентичностей. Відзначив, що А. Булині вдалося розкрити механізми гендерної субверсії, зокрема, і через мотив хвороби як метафори інакшості та психічної вразливості. Однак вказав на певну методологічну невизначеність у використанні концептів «гротеск» і «відчуження», оскільки в дисертації квір-дискурс трактується як парасолькове поняття, що їх об'єднує. Запропонував застосувати напрацювання з галузей contemporary queer studies та affect theory, які могли б суттєво поглибити інтерпретацію творів. Наголосив на доцільності компаративного аналізу та водночас відзначив, що дисертаційна робота А. Булини є концептуальним цілісним науковим дослідженням, а висловлені зауваження та побажання не зменшують її теоретичного значення та науково-практичної цінності.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради

«Проти»: 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Антоніні БУЛИНІ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 61.059.179

Оксана ТИХОВСЬКА